

“ชุมชนหลาดตาลวง ...บ้านนี้ที่รอคอย”

สุดพัฒนา พลศักดิ์

ก่อนจะมีหลาดตาลวงในวันนี้ ย้อนกลับไปเมื่อปี 2550 มีคนที่อยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองจำนวน 45 ชุมชน มีผู้เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยประมาณ 800 ครัวเรือน มักเป็นคนต่างถิ่นที่ย้ายเข้ามาประกอบอาชีพ โดยเช่าบ้านอยู่ชั่วคราว ซึ่งส่วนใหญ่ก็ประสบปัญหาที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง สภาพบ้านทรุดโทรม ขณะที่ราคาค่าเช่าก็มีราคาสูง มีการปรับค่าเช่าเพิ่มขึ้นทุกปี และมีครอบครัวขยายเพิ่มทำให้การอยู่อาศัยในบ้านมีความแออัด ประกอบกับเป็นผู้มีรายได้น้อยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และทำเกษตรกรรม ทำให้มีปัญหาเรื่องรายไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัวและไม่เพียงพอที่จะหาปรับปรุงซ่อมแซมหรือหาบ้านหลังใหม่ที่เป็นของตนเองและมีสภาพการอยู่อาศัยที่เหมาะสมได้

กระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่มั่นคงของชุมชนหลาดตาลวง

เมื่อปี 2553 เครือข่ายพัฒนาที่อยู่อาศัยจังหวัดพัทลุง ได้มีการสำรวจข้อมูลผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย นำมาสู่การแสดงความจำนงที่จะเข้าสู่กระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัยภายใต้โครงการบ้านมั่นคง ซึ่งได้มี จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหลาดตาลวงเพื่อออมเงินสำหรับเป็นทุนในการสร้างบ้านและทำกิจกรรมต่างๆ ผ่านกระบวนการบ้านมั่นคง โดยประเภทผู้เดือดร้อนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มบ้านเช่า ครอบครัวขยาย ที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองพัทลุง ซึ่งส่วนใหญ่เป็น

แรงงานรับจ้างในตลาดสดเมืองพัทลุง เช่น ลูกจ้างขายเสื้อผ้า ขายผัก ผลไม้ และเป็นผู้ด้อยโอกาส คนเหล่านี้ได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 57 ครัวเรือน จนกระทั่งเมื่อปี 2557 ได้มีการเสนอขอสินเชื่อเพื่อซื้อที่ดินขนาดเนื้อที่ 6 ไร่ 50 ตารางวา จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พอช. ซึ่งต่อมาได้รับอนุมัติงบประมาณ จำนวน 2,250,000 บาท หลังจากที่ได้รับงบประมาณชุมชนได้ดำเนินการปรับที่ถมดินก่อนก่อสร้างบ้านเป็นเวลานานถึง 1 ปี เนื่องจากพื้นที่บริเวณที่ชุมชนได้ทำการถมดินเป็นพื้นที่ลุ่มและทุ่งนา จึงต้องถมดินเพิ่มจากครั้งแรก 50

ผังชุมชนหลาดตาลวง

เซ็นติเมตร รวมเป็น 1 เมตร ซึ่งได้มีการประชุมทำความเข้าใจกับสมาชิกเพื่อขอมติเรื่องการสมทบเงินออมเพิ่มเพราะมีค่าใช้จ่ายในการถมดินเพิ่มขึ้น

ปี 2558 ได้เสนอสินเชื่อเพื่อก่อสร้างบ้านจำนวน 8,475,720 บาท เฟสแรก 27 หลัง เฟสสอง 30 หลัง และเป็นบ้านผู้ด้อยโอกาส จำนวน 3 หลัง โดยการขอมติจากสมาชิกเพื่อขอจัดสรรงบอุดหนุนเพื่อที่อยู่อาศัยจากสมาชิกจำนวน 54 ครั้วเรือน มาสมทบเพื่อสร้างบ้านให้กับบ้านผู้ด้อยโอกาส จำนวน 3 หลัง โดยมีเงื่อนไขว่าต้องชำระค่าที่ดินเหมือนสมาชิกคนอื่นๆ เพื่อให้เกิดความมั่นคงได้ด้วยพลังของพวกเราเอง โดยได้รับการสนับสนุนงบอุดหนุนบ้าน จำนวน 1,425,000 บาท งบประมาณพัฒนาระบบสาธารณสุขปโคค 2,280,000 บาท

ชุมชนได้มีการดำเนินการตามแผนงานงบประมาณของสถาบันฯ เพื่อสร้างศาลาเอนกประสงค์ ไฟฟ้าชุมชน ประปาหมู่บ้าน คุรบายน้ำ บ่อบำบัดน้ำเสีย (ถังแซท) และถนนในชุมชน และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การบรรจุแผนพัฒนาถนนคอนกรีตเสริมเหล็กในแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลนานานในปี 2569

ศาลาเอนกประสงค์

รูปแบบบ้าน

ประปา

ถนนบดอัด

สมาชิกบ้านมั่นคง ไม่ทอดทิ้งผู้ด้อยโอกาส

บ้านเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน ทุกกลุ่ม และทุกช่วงวัย การพัฒนาที่อยู่อาศัยจึงเป็นหัวใจสำคัญของมนุษย์ ซึ่งโครงการบ้านมั่นคงเป็นการเปิดโอกาสการเข้าถึงสิทธิและการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยที่เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย ให้มีบ้านที่มั่นคง ปลอดภัยและมีความอบอุ่น

ประธานชุมชนเล่าว่า โครงการบ้านมั่นคงที่ทำให้ผู้ด้อยโอกาสมีบ้านและที่ดินที่มั่นคง ได้สร้างบ้านให้กับผู้มีรายได้น้อยให้เข้าถึงโอกาสในการสร้างบ้านตามใจผู้อยู่จริงๆ และต้องอยู่กันในรูปแบบองค์กรที่ตั้งกติกาการอยู่ร่วมกันเองแบบธรรมชาติ และดูแลซึ่งกันและกันในทุกมิติ ทุกด้าน และไม่เคยทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ชุมชนบ้านมั่นคงหลาดตาหลวง ตั้งอยู่ในตำบลตำนาค อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มีสมาชิกทั้งหมด 57 ครัวเรือน จากการวิเคราะห์ศักยภาพรายครัวเรือนเพื่อจัดกระบวนการขอสินเชื่อที่ดินและบ้าน พบว่ามีสมาชิกจำนวน 54 คน ที่มีกำลังหาเลี้ยงคนในครอบครัวและมีรายได้พอที่จะส่งเงินสินเชื่อค่าที่ดินและบ้านได้ แต่มีอีกสมาชิก 3 คน หรือ 3 ครัวเรือน ที่มีรายได้น้อยมาก เนื่องจากเป็นคนหาเช้ากินค่ำ ไม่มีเงินเพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัว อีกทั้งยังเป็นผู้สูงอายุ และผู้พิการ ทางกลุ่มจึงตกลงกันว่าทั้ง 54 หลัง จะร่วมระดมทุนเพื่อสร้างบ้านให้กับผู้ด้อยโอกาสทั้ง 3 หลัง ซึ่งมีราคาค่าก่อสร้างหลังละ 118,000 บาท รวมเป็นเงิน 354,000 บาท เพื่อให้สมาชิกอยู่อาศัยร่วมกันได้ทั้งหมด และมีข้อตกลงให้ผู้ด้อยโอกาสทั้ง 3 ครอบครัว มีจิตอาสาช่วยเหลือในชุมชนเป็นการตอบแทน ซึ่งทุกวันนี้สมาชิกทั้ง 3 หลัง ก็ช่วยเหลือชุมชนด้วยดีตลอดมา

นางนิตยา ธรรมภิบาลอุดม อายุ 76 ปี สมาชิกบ้านผู้ด้อยโอกาส เล่าว่าอาศัยอยู่กับลูก 2 คน ตัวเองเป็นผู้สูงอายุ ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ อาศัยทำงานรับจ้างปลูกกระเทียมอยู่กับบ้านในราคากิโลกรัมละ 10 บาท วันละประมาณ 10 กิโลกรัม ได้เงินประมาณ 100 บาทต่อวัน และเงินผู้สูงอายุที่ได้รับในแต่ละเดือนก็นำมาผ่อนชำระค่าที่ดินกับสหกรณ์เดือนละ 336 บาท และมีลูก 1 คน เป็นคนทำงานหลักของบ้าน รู้สึกดีใจมากที่ได้มาอยู่บ้านมั่นคง มีเพื่อนบ้านที่ดี และทุกคนในโครงการต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อมีงานในชุมชนก็ออกไปช่วยตามที่ตนเองช่วยได้ เช่น กวาดขยะในชุมชน เมื่อชุมชนมีการจัดงานและเลี้ยงอาหารก็จะไปช่วยล้างจานชาม ดูแลพื้นที่ส่วนกลางให้สะอาด เป็นต้น *“อยากจะขอบคุณสหกรณ์ที่ตัวเองเป็นสมาชิกและได้รับการช่วยเหลือตลอด และโครงการบ้านมั่นคงที่ทำให้ตัวเองมีบ้านอยู่ไม่ต้องย้ายบ้านเหมือนเมื่อก่อนเนื่องจากไม่มีเงินจ่ายค่าบ้านเช่า”*

การพัฒนาคุณภาพชีวิต : ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ชุมชนหลาดตาหลวง ได้มีการสร้างบ้านเสร็จเรียบร้อยและเข้าอยู่ครบทั้ง 57 หลังคาเรือน แต่จากบทเรียนการสร้างบ้านของสมาชิกภายในโครงการ สมาชิกเองอาจจะใช้คำว่า **“บ้านแห่งความสุข”** เป็นบ้านที่สมาชิกรอคอยมานาน เพราะเป็นบ้านหลังแรกของหลายๆ คน ชีวิตที่ผ่านมาส่วนใหญ่อยู่บ้านเช่า เมื่อมีบ้านเป็นของตนเองจึงเป็นความรู้สึกที่แตกต่างกันมาก สมาชิกบอกว่าบ้านเช่าคนที่ได้เงินคืนคนให้เช่า ไม่สามารถทำอะไรกับบ้านได้เลยทำได้แค่เป็นที่หลบนอนและเช้ามาก็ลุกขึ้นไปทำงาน แต่บ้านมั่นคงนั้นมีแต่ได้กับได้ กล่าวคือ ได้ช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกด้วยกันผ่านการสร้างบ้านผู้ด้อยโอกาสจำนวน 3 หลังที่เป็นผู้สูงอายุ และผู้พิการไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ให้มีบ้านอยู่อาศัยเหมือนเพื่อนสมาชิกคนอื่น และช่วยดูแลซึ่งกันและกัน คนในชุมชนมีการช่วยเหลือดูแลกันในยามเจ็บป่วย ช่วย

เฝ้าบ้านและดูแลลูกหลานให้กันและกันในยามที่พ่อแม่ไม่อยู่บ้านหรือฝากลูกได้เมื่อต้องไปธุระนอกบ้าน และยังมีการปลูกผักในบริเวณข้างบ้านเพื่อบริโภคในครัวเรือนและแบ่งปันกัน

ร่วมมือกับภาคีเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ในปี 2564 ชุมชนหลาดตาลวง เป็นพื้นที่จัดงานที่อยู่อาศัยโลก โดยได้รับเกียรติจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุงมาเป็นประธานในพิธีเปิดงาน มีหน่วยงานหลายภาคส่วนเข้าร่วมในครั้งนั้นได้มีการสร้างความเข้าใจที่ไปที่มาของโครงการบ้านมั่นคงให้กับหน่วยงานได้รู้จัก โดยทางท่านผู้ว่าราชการจังหวัดขึ้นชมกระบวนการทำงานของชาวบ้าน ที่เล็งเห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยให้มั่นคง และชื่นชมหน่วยงานพอช. ที่ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยให้มีบ้านที่มั่นคง และการสนับสนุนของหน่วยงานๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการขับเคลื่อนงานบ้านมั่นคงและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหลาดตาลวงมีหน่วยงาน ภาคีที่สนับสนุน ดังนี้

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดพัทลุง เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ดูแลสหกรณ์และสมาชิกเป็นอย่างดี คอยให้คำแนะนำ ส่งเสริมให้สหกรณ์เกิดความเข้มแข็งตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสหกรณ์ ออกระเบียบ ข้อบังคับที่สอดคล้องกับโครงการบ้านมั่นคง เพื่อให้เกิดสภาพคล่องในการทำงาน และส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง เช่น ส่งเสริมให้สหกรณ์ลดรายจ่ายภายในครัวเรือน ภายใต้การหนุนเสริมให้สหกรณ์จัดหาข้าวสารมาจำหน่ายให้สมาชิกในราคาที่ถูกแบบไม่สต็อกสินค้า ส่งเสริมให้มีธุรกิจตู้หยอดน้ำเหรียญ เพื่อให้สมาชิกได้นำน้ำกินในชุมชน ไม่ต้องซื้อจากร้านค้าภายในราคาแพง จัดสรรงบประมาณและส่งเสริมให้สมาชิกกู้เงินสหกรณ์เพื่อประกอบอาชีพในระยะสั้น อัตราดอกเบี้ยต่ำ และส่งเสริมการปลูกผักเพื่อบริโภคในครัวเรือน

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์พัทลุง ส่งเสริมเรื่องการจัดทำบัญชี สอนการทำบัญชีให้สมาชิก ยกกระดับสมาชิกเป็นครูกอ ในการปิดบัญชีของสหกรณ์ได้ และสอนการทำโปรแกรมคำนวณ Excel ให้สมาชิกคำนวณยอดได้ ทำให้สหกรณ์สามารถปิดงบการเงินได้เป็นประจำทุกปี

สำนักงานเทศบาลตำบลตำนาน คณะผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญในเรื่องของการขออนุญาตก่อสร้างที่อยู่อาศัย เอื้ออำนวยให้บุคลากรเข้ามาให้ความรู้ ดูแลการก่อสร้างให้เป็นไปตามมาตรฐานของเทศบาล และพัฒนาระบบสาธารณูปโภคของชุมชนให้เข้าถึงระบบถนน ไฟฟ้า แสงสว่างในชุมชน

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการประปาส่วนภูมิภาค ให้การสนับสนุนในการนำระบบน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกครัวเรือน ทำให้มีน้ำและไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง ทั้งงบประมาณอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย และสินเชื่อซื้อที่ดินและบ้านในอัตราดอกเบี้ยต่ำทำให้ผู้มีรายได้น้อยได้เข้าถึงสิทธิในการมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง การสนับสนุนงบประมาณผ่านโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดูแลที่มากกว่าเรื่องบ้าน ทำให้สมาชิกมีอาหารไว้บริโภคในช่วงโควิด และส่งเสริมให้สมาชิกมีงานเสริมจากอาชีพหลัก เช่น การปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

นอกจากนี้ พอช. ยังมีการสร้างแรงจูงใจ และเป็นการให้รางวัลแก่สหกรณ์ที่มีการชำระหนี้เชื่อดี ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา สหกรณ์ได้รับงบประมาณดังกล่าวและสามารถนำมาช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนในยามที่ประสบความยากลำบาก และเป็นทุนในการพัฒนาพื้นที่ส่วนกลางของสหกรณ์ที่สมาชิกใช้ร่วมกัน เช่น จัดซื้อและแจกข้าวสารอาหารแห้ง ปรับปรุงห้องน้ำที่ทำการของสหกรณ์ และส่งเสริมสมาชิกในการเลี้ยงปลาตู้กัวโบริโก

โครงการบแรงจูงใจ ที่ได้จาก สถาบันฯ ปี 2565-2567

ปี 2565 จำนวน 68,637.76 บาท
ส่งเสริมอาชีพสมาชิก
เลี้ยงปลาดุก ทั้ง 4 ชุมชน

ปี 2566 จำนวน 14,182.39 บาท
แจกข้าวสารอาหารแห้ง
กับสมาชิก จำนวน 139 คน

ปี 2567 จำนวน 12,406.53 บาท
ปรับปรุงห้องน้ำของสหกรณ์ฯ

จากการพัฒนาที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิตของชุมชนหลายมาหลายปีที่ผ่านมา ปัจจุบันพบว่าผู้มีรายได้น้อยต้องประสบกับปัญหาเรื่องเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ ค่าครองชีพสูง ซึ่งเป็นการซ้ำเติมสมาชิกในชุมชนที่แต่เดิมเป็นผู้มีรายได้น้อยอยู่แล้ว ดังนั้น คณะกรรมการจึงมีแผนที่จะเดินหน้าต่อไปเพื่อแก้ปัญหาที่ยั่งยืนและมั่นคง เช่น การจัดตั้งกองทุนชุมชนหลายมาหลายเพื่อให้สมาชิกมีเงินทุนสำรอง สำหรับกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และไม่ต้องกู้เงินนอกระบบที่มีดอกเบี้ยมากถึงร้อยละ 20 การพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการและสมาชิกทุกด้าน และส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างความร่วมมือกับภาคีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนเรื่องสวัสดิการ การส่งเสริมอาชีพ และเรื่องที่อยู่อาศัย

ท้ายที่สุด มีข้อเสนอต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ 1) บ้านมั่นคงเป็นโครงการที่ดี ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยให้มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง รัฐบาลควรสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและออกแบบการพัฒนาครอบคลุมเรื่องอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสมาชิก 2) การพัฒนาที่อยู่อาศัยต้องมีเจ้าหน้าที่และเครือข่ายหนุนเสริมทุกจังหวัดเพื่อสร้างความรวดเร็วในการทำงาน 3) สนับสนุนสินเชื่อที่ดินและบ้านแล้ว ต้องมีการส่งเสริมสินเชื่อการพัฒนาอาชีพ เพื่อต่อยอดการทำงานต่อ โดยมีหลักค้ำประกันที่ชัดเจน เพื่อลดความเสี่ยงในอนาคต เข้าถึงผู้มีรายได้น้อยในสหกรณ์นั้นๆ และสมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของที่ยั่งยืน 4) พอช.ควรมีกระบวนการให้ชุมชนมีโครงการกะทัดรัดภายใน 2 ปี เพราะชีวิตคนจนต้องหาเช้ากินค่ำ ขาดความมั่นคงในทุกๆ ด้าน หากมีบ้านที่มั่นคงเป็นของตัวเองก็จะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น